

НАСЕЛЕНИЕ И ДЕМОГРАФСКИ ПРОЦЕСИ В ОБЛАСТ КЪРДЖАЛИ ПРЕЗ 2015 ГОДИНА

В демографското развитие на област Кърджали се наблюдават идентични с тези за страната, **тенденции:**

продължаващо намаление и застаряване на населението,
абсолютно и относително намаление на раждаемостта,
абсолютно и относително увеличение на смъртността,
увеличение броя на сключените граждански бракове,
намаление броя на бракоразводите.

Същевременно, и през 2015 г. демографската картина в област Кърджали е значително **по-благоприятна в сравнение с други области** и за страната като цяло. В област Кърджали се наблюдават сравнително добре изразени:

по-благоприятна полова и възрастова структура,
по-високи коефициенти на раждаемост и на естествен прираст,
по-ниска смъртност,
най-висока брачност,
най-малко извънбрачни раждания.

Характерни за областта и през 2015 г. остават:

ниският дял на градското население,
големият брой обезлюдени населени места.

Брой и структура на населението в област Кърджали през 2015 година

В края на 2015 г. постоянното население на област Кърджали е 151 319 души, което е 2.1% от населението на България и е намаляло със 734 души спрямо предходната година. Абсолютното намаление на населението на областта за последните 10 години е 7222 души.

Относително постоянен е броят на градското население в областта и на град Кърджали. В края на 2015 г. градското население е 62 184 души, като спрямо предходната година е намаляло с 690 души. Относителният дял на градското население е 41.1%, докато за страната този дял е 73,1%. В град Кърджали живеят 43031 души, или 69.2% от градското население на областта. През 2015 г. населението на град Кърджали е намаляло с 637 души. Намалява населението на всички градове в областта, с изключение на град Ардино, жителите, на който, са се увеличили със 161 души спрямо предходната година.

Структурата на населението по общини се запазва. През последната година се наблюдава абсолютното намаление в броя на населението във всички общини, без Ардино - увеличение с 421 души. Най-осезаемо е намалението в общините Кирково (с 277), Крумовград (с 259) и Момчилград (с 216).

1. Население към 31.12.2015 г. в област Кърджали по общини, местоживеене и пол

(Брой)

Области	Общо			В градовете			В селата		
	Общини	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже
Кърджали	151319	75288	76031	62184	29946	32238	89135	45342	43793
Ардино	12377	6238	6139	3692	1850	1842	8685	4388	4297
Джебел	8205	4157	4048	3092	1530	1562	5113	2627	2486
Кирково	21258	10706	10552	-	-	-	21258	10706	10552
Крумовеград	17139	8694	8445	4700	2274	2426	12439	6420	6019
Кърджали	67619	32953	34666	43031	20516	22515	24588	12437	12151
Момчилград	15690	7916	7774	7669	3776	3893	8021	4140	3881
Черноочене	9031	4624	4407	-	-	-	9031	4624	4407

Към края на годината населените места без население в област Кърджали са 10, а 47 са селата с население до 10 души.

В структурата на населението по пол преобладават жените. През 2015 г. в област Кърджали на 1 000 мъже се падат 1 010 жени при 1 057 за страната. Мъжете са 75 288, а жените – 76 031.

Населението в трудоспособна възраст е 94 281, като през последната година е намаляло с 1177 души. В другите две групи тенденцията също е неблагоприятна: намалява населението в под трудоспособна възраст със 116 души, а се увеличава с 559 души населението над трудоспособна възраст.

2. Население под, в и над трудоспособна възраст към 31.12.2015 година

Област Общини	Население -брой			Структура в %		
	възраст			възраст		
	под трудо- способна	в трудо- способна	над трудо- способна	под трудо- способна	в трудо- способна	над трудо- способна
Кърджали	22640	94281	34398	15.0	62.3	22.7
Ардино	1311	7789	3277	10.6	62.9	26.5
Джебел	1179	5310	1716	14.4	64.7	20.9
Кирково	2722	12996	5540	12.8	61.1	26.1
Крумовеград	2793	10328	4018	16.3	60.3	23.4
Кърджали	11181	42313	14125	16.5	62.6	20.9
Момчилград	2205	9996	3489	14.1	63.7	22.2
Черноочене	1249	5549	2233	13.8	61.5	24.7

Към 31.12.2015 г. коефициентът на възрастова зависимост в област Кърджали е 48.5% (отношението на лицата под 15 и на 65 и повече години на 100 лица от населението във възрастовата група 15 - 64 навършени години). В сравнителен план, стойността му е сред най-ниските в страната (София (столица) - 44.3% и Благоевград - 47.8%) и е показател за по-благоприятна възрастова структура.

Общата тенденция към влошаване на възрастовата структура на населението се наблюдава и в област Кърджали, като през последните седем години коефициентът на възрастова зависимост се е увеличил с 5 процентни пункта.

В края на 2015 г. средната възраст на населението на област Кърджали е 43.1 години, при средно за страната - 43.3 години. По този показател областта се нарежда на осмо място в страната по младо население след София (столица) (41.0), Сливен (41.2), Варна (41.7), Бургас (42.0), Благоевград (42.3), Шумен (42.9), Пазарджик (42.9). С най-висока средна възраст е населението на област Видин (47.6).

Продължава процесът на общо застаряване на населението, който е по-силно изразен сред жените, отколкото сред мъжете. Средната възраст на жените в област Кърджали е 44.4 години, а при мъжете - 41.8. Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 21.2%, а на мъжете - 16.1%, поради по-високата смъртност на мъжете във високите възрасти.

Столетниците в област Кърджали в края на 2015 г. са 9 (1 мъж и 8 жени). За сравнение, през 2013 г. са били 14 (3-ма мъже и 11 жени).

Раждаемост на населението

През 2015 г. в област Кърджали са се родили 1 403 деца, от които живородени - 1390 деца. От тях 744 са момчета и 646 - момичета. На 1000 живородени момчета се падат 868 момичета.

От 1991 г. в страната се наблюдава трайна тенденция на увеличаване на абсолютния брой на извънбрачните раждания. През 2015 г. делът им е 58.7% от всички раждания. Този дял, с малки изключения, е над 50.0% във всички области на страната, като е най-висок в областите Видин (77.4%) и Враца (73.5%). Област Кърджали е в изключенията и води класацията с най-малко извънбрачни раждания (40.7%), следвана от Разград (45.2%) и Благоевград (42.3%).

През 2015 г. коефициентът на раждаемост в област Кърджали (9.2‰), леко занижава стойността си от предходната година (9.4‰) и се изравнява с този за страната (9.2‰). Раждаемостта в градовете е по-висока от тази в селата (съответно 9.8‰ и 8.7‰ за областта и 9.4‰ и 8.5‰ за страната).

През 2015 г. област Кърджали е на 11-то място по раждаемост в страната. Водещи са областите Сливен - с 12.6‰, София (столица) (10.2‰), Бургас и Пловдив (по 9.9‰). На другия полюс са областите Видин (6.1‰) и Смолян (6.5‰).

В областта, най-високи са коефициентите на раждаемост в общините Кърджали (10.2‰), Крумовград (9.8‰) и Джебел (9.6‰), а най-ниски - в Черноочене (6.2‰) и Ардино (7.3‰).

Смъртност на населението

През 2015 г. в област Кърджали броят на умрелите е 1 909 (1 002 мъже и 907 жени), общо с 99 повече спрямо 2014 година.

През 2015 г. Кърджали вече не е областта с най-нисък коефициент на обща смъртност (12.6‰) но е на второ място след София (столица) - 11.9‰. Средната смъртност за страната е 15.3‰. В градовете смъртността е значително по-ниска от тази в селата. Това се отнася както за страната (съответно 12.9‰ и 21.9‰), така и за областта (съответно 10.5‰ и 14.0‰). Максимална стойност на общия коефициент на смъртност през 2015 г. е отчетена в област Видин - 22.8‰. Само в седем области смъртността е по-ниска от средната за страната.

Най-ниска е общата смъртност в община Кърджали (11.3‰), а най-висока - в община Крумовград - 15.5‰.

Както в страната, така и в област Кърджали смъртността при мъжете продължава да е по-висока от тази при жените (съответно 13.3‰ и 11.9‰ през 2015 г. в областта).

През 2015 г. коефициентът на детска смъртност в област Кърджали (7.2‰) е по-висок от този през 2014 г. (6.3‰), и по-висок от средния за страната - 6.6‰.

Брачност и бракоразводност

През 2015 г. в област Кърджали са регистрирани 760 брака, с 36 повече от 2014 г. и 142 развода - с 2 по-малко от предходната година. 41.8% от браковете и 53.5% от разводите са в градовете.

Коефициентът на брачност в областта е традиционно по-висок, а коефициентът на бракоразводност - по-нисък от съответните за страната през последните години.

През 2015 г. Кърджали е областта с най-много бракове на 1 000 души от населението (5.0‰) и бележи ръст в сравнение с предходни години (4.0‰ - 2012 г., 4.3‰ - 2013 г.). За страната през 2015 г. този показател е 3.9‰.

В общините Черноочене и Момчилград, брачността е дори още по-висока - съответно 6.1‰ и 5.6‰, докато в община Крумовград е по-ниска и от средната за страната - 3.3‰.

Коефициентите на бракоразводност през 2015 г. са 0.9‰ за областта и 1.5‰ за страната. По бракоразводност най-висок е коефициентът в общините Кърджали и Черноочене - по 1.2‰, а най-нисък - в община Ардино - 0.3‰.

Естествен и механичен прираст

Изменението в броя на населението се дължи на интензивността на процесите на раждане и умирање - естествено движение, както и на заселване и изселване - механично движение.

През 2015 г. естественият прираст в област Кърджали в абсолютен брой е минус 519 души, а коефициентът - минус 3.4‰ (минус 6.2‰ за страната). През 2015 г. всички области в страната имат отрицателен естествен прираст, който варира от минус 1.7‰ в област София (столица) до минус 16.7‰ в област Видин. Област Кърджали се нарежда на трето място, заедно с област Варна.

През 2015 г. и в общините на област Кърджали естественият прираст е отрицателен, от минус 1.1‰ в община Кърджали до минус 6.6‰ в община Черноочене.

През 2015 г. коефициентът на механичен прираст (разликата между заселените и изселените на 1000 души от населението) в страната е минус 0.6‰, а в област Кърджали - минус 1.4‰.

В абсолютен брой механичният прираст в областта през 2015 г. е минус 215 (изселилите се са 4000, а заселилите се - 3785).

Най-висок отрицателен механичен прираст през 2015 г. има в община Черноочене (минус 13.7‰). С голям положителен коефициент на механичен прираст е община Ардино, където се наблюдава активно заселване (плюс 41.0‰, а в абсолютни числа- 885 заселени и 385 изселени).

Методологични бележки

Броят и структурите на населението към края на всяка година се изчисляват на базата на данните от предходната година и данните за естественото и механичното движение на населението през текущата година.

Източник на данните за броя и структурите на населението е Информационна система „Демография” в Националния статистически институт. Източник на данните за естественото и механичното движение на населението (раждания, умираания, бракове, разводи, вътрешна миграция) е Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението. Те се регистрират чрез документите образци ЕСГРАОН - ТДС: съобщение за раждане, съобщение за сключен граждански брак, съобщение за прекратен граждански брак, съобщение за смърт и адресна карта за промяна на настоящ адрес.

Източник на данните за външната миграция са: Единната система за гражданска регистрация и административно обслужване на населението Образец ЕСГРАОН - ТДС: адресна карта за промяна на настоящ адрес; Националната агенция за приходите; Национален осигурителен институт; Министерство на вътрешните работи; Оценки на емиграционните потоци.

Данните за броя на населението и за настъпилите демографски събития в териториален разрез са представени според административно-териториалното устройство на страната към 31.12. на съответната година (населени места, общини, области и статистически райони) по настоящ адрес. Това е адресът, който отговаря на документално заявеното местоживее на лицето.

Възрастта на населението в края на годината е изчислена към 31.12. в навършени години. Възрастта на лицата при настъпване на демографско събитие се изчислява в навършени години въз основа на датата на раждане и датата на съответното събитие, т.е. възрастта, която лицата са достигнали при настъпване на събитието.

При изчисляване на демографските показатели се използва съвкупността на средногодишното население. Средногодишният брой на населението е средна аритметична величина от изчисленото население към края на предходната и края на отчетната година.